

REGISTERBLAD

Namn och datum: Britt Marie Lindström, 1999-02-15

Område av riksintresse för naturvård i Västernorrlands län

Områdesnummer: NRO22007

Områdesnamn: Brämön med Kalven

Kommun: Sundsvalls kommun

Kartblad: 16 H NO, 17 H SO

Läge: 17H0J1D0J

Area: ca 1 615 ha, varav landareal ca 1 125 ha

Naturgeografisk region: 27. Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen.

Kust/havsregion: Bottenhavet

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsformer: Skärgård

Riksvärde

barrskog	flora	

Värdeomdöme: Brämön och Kalven utgör ett representativ kustområde med mycket höga botaniska värden.

Huvudkriterier:

- A. Områden med framstående och/eller väl dokumenterade exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombinationer av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system såväl på land som i vatten
- C. Områden med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter
- D. Områden med mycket rik flora och fauna

Stödkriterier: Representativitet, naturlighet, storlek, funktion.

Förutsättningar för bevarande:

Befintliga ekosystemen ska utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. För att bevara och förstärka de kulturhistoriska och biologiska värdena i Brämöhamn måste bl a gistvallar åter hävdas genom slåtter eller bete. Vissa skogliga skötselåtgärder kan komma att utföras i syfte att efterlikna vissa effekter av en skogsbrand. Vissa åtgärder måste dessutom vidtas för att åter möjliggöra förnying av samtliga av öns träd- och buskarter, som de senaste 20–30 åren starkt hämmats av ett extremt högt älgbete.

Säkerställande:

Behov av åtgärder, säkerställande etc

Större delen av Brämön och Kalven ska avsättas som naturreservat (7 kap 4 § MB).

Områdets huvuddrag:

Brämön är Medelpads yttersta utpost i Bottenhavet och omfattar drygt 1000 hektar skogs- och hållmarker. Brämöns västsida är brant med Tomasberget som högsta punkt, 73 m ö h och med ett djup på ca 50 meter i havet direkt utanför. Från den höga västsidan sluttar ön mot söder och öster, där det grunda vattnet är fyllt av grynnor och skär. Berggrunden består av migmatitiserad gråvackegnejs. Inslag av urbergskalk finns på havsbotten norr och öster om Brämön. Inlandsisen förde med sig block, grus och finare fragment av bottenhavskalkstenen som avsattes på bl a Brämön. Detta är mycket påtagligt på den nordöstra del av ön där block av ren kalksten kan återfinnas. Brämön karaktäriseras av karga bergknallar med artfattig hållmarkstallskog som övergår i fuktiga dalstråk med örtrik granskog samt myrmarker.

Kombinationen kalk samt det faktum att Brämön ligger inom en sydligare och klimatiskt mer gynnsam naturgeografisk region än länet i övrigt, gör öns flora unik. Sammanlagt växer inte mindre än sexton orkidéarter på Brämön, exempelvis nästrot (*Neottia nidus-avis*), skogsfru (*Epipogium aphyllum*), skogsknipprot (*Epipactis helleborine*), tvåblad (*Listera ovata*) och blodnycklar (*Dactylorhiza cruenta*).

Skogsbestånden är på framförallt öns norra delar urskogsartade. I söder upptogs ett par hyggen så sent som i slutet av 1970-talet. Skogsbeståndens rikliga inslag av grova, flerhundraåriga tallar samt öns isolerade läge under främst vinter och vår gör ön särdeles lämplig som häckningsplats för störningskänsliga rovfåglar.

Den bebyggda delen av Brämön omfattar två tätt liggande fiskelägen, Brämöhamn och Viken, numera under den gemensamma beteckningen Norrhamn, förlagda på Brämöns nordöstra del med en utskjutande kuperad udde mellan vikarna. Bebyggelsen är blandad med låga fiskarstugor (den äldsta från 1700-talet), delvis ombyggda kombinerade sjöbodar och kokhus, samt ett antal större bostadshus (från sekelskiftet 1900). Mot skogsbrynet i söder återfinns Brämö kapell och strax intill i väster finns prästens övernattningsstuga. På en kulle öster om fiskelägena ligger Brämö fyrplats med fyr, ett par f d fyrvaktarbostäder och en vagnbod. Fiskestugorna i Norrhamn och fyrvaktarbostäderna används idag som fritidsbostäder. Miljön är mycket väl sammanhållen bl.a. genom en konsekvent färgsättning (falurött med vita detaljer).

På gistvallar och hållmark i Brämöhamn finns en artrik flora med t ex darrgräs, gulmåra och backlök. Högre upp finns små f d trädgårdstäppor inom "Slätten", som idag till större delen är igenväxt.

Friluftsliv utgörs idag främst av båtture, vilka huvudsakligen angör hamnen i Sanna. Arrangerande gruppbesök förekommer i begränsad omfattning, främst till Brämöhamn samt vid Kalvsundet.

Anmärkningar:

Referenser:

Karta över Brämön och Kalven 1828, Lantmäteriet

Beståndskarta från 1952, Domänverket, Sollefteå (Hudiksvall) revir.

Blomqvist, S. Gison. 1950. Om Medelpads växt- och djurvärld. En bok om Medelpad. - Sundsvall.

Elofson O & Curry-Lindahl K, 1953 Natur i Ångermanland och Medelpad.

Guvå, Lars, 1972, Naturinventering i Västernorrlands län. Medelpadsdelen.

Lidberg, R. Förteckning över Brämöns kärlväxter (manuskript).

Ljungankommittén, 1986. Natur och kultur längs Ljungans dalgång. Brämön - den yttersta utposten.

Nyquist, Anders, 1957, Fågellivet på Brämön, Fältbiologen 1-1957. Årg 10

Renström, Ann, Brämö - Norrhamn fiskeläge, lots- och fyrplats, Länsstyrelsen
Sundin, Sven, 1958, Brämöns bebyggelseutveckling, Proseminarieuppsats, Geografiska
institutionens bibliotek, Uppsala
Westlinder, Ulla, 1970, Undersökning av flora och vegetation på Brämön, Umeå universitet, avd
för ekologisk botanik